

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Om Begrebet Ironi

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon; Finn Hauberg Mortensen, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 1997 , s. I. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-bi-txt-shoot-id713da5bc-02dc-49b9-95aa-2e3e42fde5a3.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Dette *Samme* gjentager sig paa *alle Gebeter*. Hans Naturbetragtninger ere aldeles Fabrik-Arbeide, den endelige Teleologi i en Mangfoldighed af Mønstre. – Hans Opfattelse af Venskab skal man ikke beskyldes for Sværmeri. Han mener vel, at ingen Hest¹ og intet Asen har saa megen Værdi som en Ven, men deraf følger naturligviis ingenlunde, at flere Heste og flere Æsler ikke skulde have ligesaa megen Værdi som een Ven. Og det er den samme Socrates, om hvem Plato, for at betegne hans hele indre Uendelighed i Forhold til Venner, bruger et saa sandseligt-aandeligt Udtryk som παιδεραστειν μετὰ φιλοσοφίας, og Socrates siger selv i Symposiet, at han kun forstaaer sig paa ἐρωτικά. Og naar vi da i Mem. III, 11 høre Socrates samtalende med den tvetydige Dame Theodota, hvor han praler af de Elskovsmidler, han er i Besiddelse af til at lokke unge Mennesker til sig, saa væmmes vi ved ham som ved en gammel Coquette, der endnu troer sig istand til at bedaare, ja vi væmmes endmere, fordi vi ikke kan indsee Muligheden af, at Socrates nogensinde skulde have formaaet det. – Ogsaa i Forhold til Livets mangehaande Nydelser finde vi den samme endelige Nøgtørnhed, medens Plato saa storartet tillægger Socrates en Slags guddommelig Sundhed, der gjør ham Umaadelighed umulig og dog ikke berøver ham, men netop skjænker ham Nydelsens fuldeste Maal². Naar Alcibiades i Symposiet lader os vide, at han aldrig har seet Socrates beruset, saa antydes deri tillige, at det var umuligt for Socrates at blive det, som vi jo og i Symposiet see ham drikke alle de Andre under Bordet: Xenophon vilde naturligviis have forklaret det af, at han aldrig overskred en i Erfaring prøvet Recept quantum satis. Det er altsaa ikke hin skjønne harmoniske Eenhed af Naturbestemmelse og Frihed, som betegnes med Udtrykket σωφροσύνη, der hos Xenophon skildres hos Socrates, men en uskjøn Composition af Cynicisme og Spidsborgerlighed. – Hans Opfattelse af Døden er da ligesaa fattig, ligesaa sneverhertet. Dette viser sig hos Xenophon, hvor Socrates seer det Glædelige, i at han nu skal døe, deri, at han bliver fri for Alderdommens Svagheder og Byrder, Mem. IV, 8, 8. I *Apologien* findes der vel enkelte mere poetiske Træk, som § 3, hvor Socrates antyder, at han hele sit Liv igjennem havde forberedt sig paa sit Forsvar; hvorhos dog maa bemærkes, at han, idet han erklærer, at han ikke vil forsvare sig, end ikke da af Xenophon skues i overnaturlig Størrelse (saaledes som f. Ex. Christi guddommelige Taushed ligeoverfor hans Anklagere), men blot ledet af sin Dæmons, Socrates maaskee uforklarlige, Omsorg for hans Eftermæle. Og naar vi af Xenophon (Mem. I, 2, 24) erfare, at Alcibiades var et meget skikkeligt Menneske, saalænge han levede i Omgang med Socrates, men senere blev udsvævende, saa forundrer det os mere, at han blev saalænge i Socrates' Selskab, end at han senere blev udsvævende; thi fra et saadant aandeligt Christiansfeldt, en saadan sammensnærpnde Maadeligheds Tvangsskole, maatte han jo blive temmelig slugen paa Nydelse. Vi har altsaa i Xenophons Opfattelse af Socrates den *parodierende Slagskygge*, der svarer til Ideen i dens mangfoldige Fremtræden. For det Gode har vi det Nyttige, for det Skjønne det Brugbare, for det Sande det Bestaaende, for det Sympathetiske det Lucrative, for harmonisk Eenhed Nøgtørnhed.

1. Mem. II, 4. I, 3, 14.

(tilbage)

2. *Symposiet* (Plato overs. af Heise Pag. 97): Og naar der blev levet høit, forstod han ene ret at nyde; fornemlig overgik han Alle i at drikke, hvortil han dog først maatte nødes, og dog har Ingen, hvilket er det forunderligste af Alt, endnu seet Socrates drukken.

(tilbage)